

rezultati su detaljne analize različitih izvora i literature. Zbog svega navedenog, knjiga će pronaći svoje mjesto u historiografiji hrvatske suvremene povijesti, međutim njezina praktična vrijednost je prije svega u tome što šira publika u jednom preglednom djelu može pronaći zaista veliki niz podataka, pažljivo obrađenih i objašnjenih.

Igor Jovanović

Alberto Zanetti Lorenzetti, *Sport e guerra fredda in Venezia Giulia 1945-1954*, Monografie XV, Rovigno: Centro di ricerche storiche – Rovigno / Unione Italiana – Fiume / Università popolare – Trieste, 2018., 333 str.

Knjiga *Sport e guerra fredda in Venezia Giulia 1945-1954* Alberta Zanettija Lorenzettija objavljena je u Rovinju 2018. te donosi povijesni pregled sprege politike i sporta u Julijskoj krajini za vrijeme Hladnoga rata i neriješenoga graničnog pitanja između Jugoslavije i Italije. Koristeći se različitim povijesnim izvorima i pomno analizirajući objavljenu literaturu o toj problematici, autor je opisao kako je sport u poslijeratnoj atmosferi korišten za poboljšanje odnosa između vojnih vlasti i civilnoga stanovništva kroz organizaciju natjecateljskih događanja. Međutim, političko suprotstavljanje stvorilo je jaz između dviju sukobljenih strana, koji se proširio i na svijet sporta.

Pisana talijanskim jezikom, knjiga sadrži dvanaest poglavlja (izuzmemo li „Uvod“ [9-10] kao prvo), koja kronološki prate problematiku sporta i sportskih natjecanja. Prvo poglavlje, „Dall’occupazione nazista all’amministrazione alleata“ (11-28), donosi povijesni pregled posljednjih mjeseci Drugoga svjetskog rata, od nacističke okupacije do savezničke uprave. Po završetku rata slijedi „oporavak“ sportskih aktivnosti – iako nisu još postojale sportske udruge i aktivnosti, postojao je velik broj sportaša koji se htio natjecati. Atletičari i nogometaši su se ubrzo pojavili na igralištima i na atletskim borilištima unatoč općoj dezorijentaciji uzrokovanoj ratom i poslijeratnom političkom situacijom i nedostatku organiziranih sportskih natjecanja. Posebno se autor osvrnuo na odnos vojnih vlasti prema sportu i natjecanjima koja su vojne vlasti organizirale, poput nogometne utakmice 1945. između selekcije Trsta i reprezentacije vojnika Jugo-

slavenske armije. Sport se koristio i kao sredstvo za propagiranje političkih ciljeva te je autor prikazao povezanost sporta i komunističkih partija koje su djelovale na tom području.

Poglavlje „La riorganizzazione dell’attività sportiva a Trieste“ (29-50) donosi prikaz poslijeratne sportske (re)organizacije na tršćanskom području. Kako bi se sportske aktivnosti što bolje organizirale osniva se Savez organizacija tjelesne kulture (*Unione dei Circoli di Educazione Fisica*, UCEF, slov. ZDTV), s namjerom suprotstavljanja Talijanskom olimpijskom odboru (*Comitato Nazionale Olimpico Italiano*, CONI). „1945. L’attività agonistica“ (51-74) govori o uspjesima sportaša talijanske nacionalnosti u Istri i Rijeci te započinje prikazom razvoja sporta u Puli od 1945. do 1947. te prinosom sportaša talijanske nacionalnosti u boksačkom sportu. Godine 1946. u Puli je prestao djelovati CONI, dok je s djelovanjem započeo UCEF. Autor se osvrnuo i na sportske aktivnosti u Rijeci u tom razdoblju te kako je iseljavanje utjecalo na sportaše talijanske nacionalnosti. Zatim slijedi prikaz postupne organizacije jugoslavenskoga sporta te sudjelovanje talijanskih sportaša na prvenstvima Jugoslavije. Poglavlje „1946. L’organizzazine dei primi campionati Italiani“ (75-111) donosi sudjelovanje talijanskih ekipa Julijske krajine u raznim sportskim natjecanjima i prvenstvima u Italiji poput biciklizma, mačevanja, hokeja na koturaljkama. Prikazana je i epizoda kada je u Pierisu, nedaleko od Trsta, tijekom utrke Giro d’Italia 1946. pucano na sudionike. Autor se osvrnuo i na sudjelovanje nogometnoga kluba Amatori Ponziana u Prvoj jugoslavenskoj ligi.

„1947. Anno di nuovi confini“ (112-129) osvrće se na spregu politike i sporta, pitanje odnosa UCEF-a i Slobodnoga Teritorija Trsta (STT) te pitanje sudjelovanja tršćanskoga sveučilišta na Međunarodnim sveučilišnim igrama u Parizu. Šesto poglavlje, „1948. I giuliani a Londra e un corazziere a Trieste“ (130-145), prati razvoj sporta u STT-u. Autor se osvrnuo i na brojna međunarodna natjecanja i teniski turnir Milano – Zagreb, koji je u siječnju 1948. bio važna epizoda u smirivanju političkih odnosa između Italije i Jugoslavije.

U sedmom poglavlju, „1949. La politica stringe i cordoni della borsa“ (146-169), autor prikazuje krizu UCEF-a, kada politika učvršćuje „konce“ te UCEF-ovu djelatnost potkopava unutarnji raspad uslijed političke situacije nastale prethodne godine Rezolucijom Informbiroa, dok u idućem poglavlju, „1950. Infranto il sogno mondiale di Mitri“ (170-183), politika još više preu-

zima vodstvo u sportu STT-a te sportska udruženja surađuju s Unione Italiana Sport Popolari (Talijanski savez narodnih sportova, UISP). Osnovan 1948., sa sjedištem u Rimu, UISP je rođen kao sportska organizacija bliska Komunističkoj partiji Italije i Socijalističkoj partiji Italije. Izvorna je svrha UISP-a bila promicanje kulture i prakse sporta među radničkom klasom. Iako službeno još nije djelovala na području STT-a, postupno se u pedesetima organizacija i ondje širi, međutim, i dalje se održavaju i dobri odnosi sportskih društva Julijske krajine s jugoslavenskim sportskim društvima.

Poglavlje „1951. Il ritorno del Giro al Trieste“ (184-198) donosi povratak Gira d'Italia u Trst 1949. te dolazak UISP-a na područje STT-a. I dalje se prate međunarodni uspjesi sportaša Julijske krajine s naglaskom na Mediteranske igre u Egiptu 1951.

Deseto poglavlje, „L'anno d'oro di Straulino e Rode“ (199-204), donosi vrlo dobre rezultate sportaša STT-a na Olimpijskim igrama u Helsinkiju te međunarodnim natjecanjima i prvenstvima Italije u veslanju, jedrenju, biciklizmu, mačevanju i atletici.

Također je vrlo uspješna bila i naredna, 1953. godina, koja je obrađena u poglavlju „1953. Cinque titoli mondiali“ (210-219). Sportaši iz Julijske krajine osvojili su naslove svjetskih prvaka u jedrenju, veslanju, mačevanju, umjetničkom koturaljkanju i hokeju na koturaljkama. Bilježe se i veliki uspjesi u atletici. Godine 1952. i 1953. mogu se smatrati „zlatnim godinama“ sporta u STT-u.

Posljednje poglavlje, „1954. La fine del Territorio Libero di Trieste“ (220-229), završava 1954. godinom, kada je konačno riješeno pitanje Slobodnoga Teritorija Trsta Londonskim sporazumom. Zona A je priključena Italiji, a Zona B Jugoslaviji. Skupina koja se politički naslanjala na Komunističku partiju STT-a raspuštena je 1955., kada je „palicu“ predala UISP-u.

Knjigu završava Zaključak („Conclusioni“, 230-232) i biografija sportaša talijanske nacionalnosti iz Julijske krajine („I profili degli atleti“, 235-309). Slijedi popis priloga (313-320), popis kratica (321), bogat popis literature i izvora (323-327) te sažetak na hrvatskom, slovenskom i talijanskom jeziku (328-333). Knjiga *Sport e guerra fredda in Venezia Giulia 1945-1954* pridonijela je istraživanju odnosa politike i sporta u Julijskoj krajini. Usto je dobar pokazatelj političkih odnosa Jugoslavije i Italije u to doba te pokazuje kako se međudržavni odnosi mogu proučavati na nekoliko razina pa tako i na primjeru sporta. Stoga ova knjiga postaje nezaobilaznom literaturom ne

samo o pitanju sportske povijesti, već će svatko tko bude proučavao talijansko-jugoslavenske odnose pronaći zanimljive informacije o političkoj, društvenoj i sportskoj povijesti Julijske krajine toga vremena.

Igor Jovanović

Milenko Trišović, *Odbojka: pogled unatrag 1945. – 2015.*,

Pula: Odbojkaški savez Istarske županije, 2019., 391 str.

Knjiga Milenka Trišovića *Odbojka: pogled unatrag 1945. – 2015.* objavljena je u povodu obilježavanja dvadeset godina Odbojkaškoga saveza Istarske županije i sedamdeset godina odbojkaške igre u Republici Hrvatskoj. Riječ je o monografiji koja kronološki prikazuje povijest odbojkaške igre u Istri i Hrvatskoj, počevši s 1945. godinom pa sve do 2015. Osnovne izvore u prikupljanju podataka za ovu monografiju čine novinska izvješća, a novine kojima se autor u svom istraživanju koristio su *Narodni sport*, *Sportske novosti*, *Glas Istre*, *Novi list*, *La voce del popolo*, *Varaždinske vijesti*, *Karlovački tjednik*, *Sokol-ski glasnik*, *Corriere istriano*, *Priča o odbojkašima* i *Almanah jugoslavenskog sporta*. Monografija se sastoji od šest poglavlja u kojima se nalaze brojne informacije o razvoju odbojke u Istri, kao i ključne informacije o rezultatima i osobama koje su činile i čine taj sport u Istri.

Glavnim poglavljima prethodi nekoliko manjih cjelina, a prva od njih je „Riječ autora“ (9), zatim „Istra“ (11), u kojoj autor daje kratak povijesno-ekonomski prikaz razvoja Istre, u kojem se posebno osvrnuo na osnivanje Društva za tjelesni odgoj Partizan 1951., s kojim počinje organizirani razvoj raznih sportova u Istri, kao i izgradnja objekata, školovanje i usavršavanje kadrova u sportu. Slijedi „Ukratko iz povijesti razvoja odbojkaške igre“ (13–14) gdje se, kako se iz samoga naslova da naslutiti, prikazuje povijesni razvoj odbojke u svijetu od 1895., kada je igra osmišljena. Nadalje čitamo povijesni prikaz početaka odbojkaške igre u Hrvatskoj i Jugoslaviji (15–18), čime završava uvodni dio monografije.

Prvo poglavlje, „Odbojka u istarskim gradovima i općinama“ (19–112), prikazuje razvoj odbojkaških klubova u Istri kroz sedamnaest gradova i općina – Bale, Buje, Buzet, Fažana, Funtana, Labin, Marčana, Novigrad, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj, Sveti Lovreč, Tar – Vabriga, Tinjan – Sveti Petar